

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz zbornice poslancev.) 26. svečan je med mnogimi hudimi dnevi, ki jih je prestalo sedanje ministerstvo, dozdej bil najhuji dan. Sami tukajšnji ustavaški časniki ga tako imenujejo in „Neues Wien. Tagbl.“ zove ga „vice“ (Fegefeuer) ministerstva. Začela se je namreč ta dan obravnava o novi kupčijski pogodbi z Rumunijo. Ministerstvo je zbornici poslancev predložilo načrt te pogodbe; pred sejo pa, predno se je začela razprava, je ministerstva predsednik knez Auersperg nekaterim poslancem na uho rekel, da državni zbor mora odobriti to predlogo, drugače odstopi ne le Dunajsko ministerstvo, temuč tudi grof Andrassy. Ker se je že poprej vedelo, da ta obravnava ne bode gladko se vršila, prišlo je mnogo občinstva na galerije v sejo, da sliši, kaj bode, ker je znano bilo, da tudi mnogo privrženecv ministerstva je proti tej pogodbi.

Začel je razpravo poročevalec odsekove večine, ki je nasvetoval, naj zbornica odobri ministerski načrt. Za njim poprime poročevalec odsekove manjšine besedo, ki pa stavi predlog, naj se še odloži obravnava te pogodbe. Zdajci se je začela živahna razprava. Noben govornik pa ni toliko vtiska naredil s svojim govorom, kakor poslanec iz gornje Avstrije Weiss pl. Starkenfels, mož državopravne stranke. Ko je začel govoriti, vsulo se je na kupe poslancev okoli njega, da slišijo natanko, kaj bo rekel mož, čegar beseda veliko velja. Tiho je postalo v zbornici, da bi bil slišal miško teči, in ministri vsi so nastavili ušesa proti klopi govornikovi. Mož je mirno govoril, pa tako strašansko razčesal pogodbo Rumunsko in vse delovanje ministrov — in to brez nobenega ugovora in nobenega nasprotnega klica — da ni dobre capice ostalo na ministerskem načrtu, a vendar — je dostavil — da bode on in njegova stranka glasovala za sprejem te pogodbe, in zakaj? „Ostati mora to ministerstvo — je rekel — da bode želo, kar je sejalo! Mi nočemo ministerstvu skazati ljubavi, da bi ga vrgli; ministerstvo bi rado umrlo, in ravno zdaj bi rado umrlo, pri Rumunski pogodbi išče prilike, da bi odlazilo; ali mi, državopravna stranka, mi ga hočemo držati trdno, da za košček življenja, ki mu ostaja, se mora zahvaliti naši milosti.“ — „To je strupena pomoč!“ (das Gift der Unterstützung) — je vskliknil gledé na to izjavo „N. Wien. T.“ — tako more le govoriti stranka, ki si je konečne zmage gotova. Ni ne težko razsoditi, da ta pripomoč je ministerstvu huji udarec, nego je napad njegove lastne stranke. Tako govori zmagovalec, a ne zmaganeč.“ — Weiss pl. Starkenfels, kazaje, kakošne rane so bile vsekane Avstriji v gospodarskih zadevah po finančnih polomih, katerih celiti je sedanja vlada zanemarila, je obrnjen proti ustavovercem nadalje rekel: „Gledite! tako so vas vodili, da so nadloge za nadlogami se kupičile, da je veljava vaša pešala od dne do dne bolj, tako, da se morate zdaj na nas naslanjati, ako nočete žrtovati še to, kar je nam vsem enako drago, enako sveto.“ — 2 dni je trajala razprava, in konec njen je bil, da je — kakor je želela državopravna stranka — obveljala pogodba z Rumunsko vlado po načrtu ministerskem z 145 glasovi proti 73. Za to zmago se ima tedaj ministerstvo zahvaliti pravni stranki, ki noče, da bi že zdaj odstopilo ministerstvo, dokler ne pokaže, kako misli rešiti razpor med Magjarskimi ministri o novi pogodbi Ogerski, ki je še veliko veliko važnejša memo Rumunske za celo Avstrijo. Zanimivo je videti, kako so za Rumunsko pogodbo glasovali poslanci med seboj si nasprotnih

strank, to je taci, ki se štejejo med podpornike sedanje vladne sisteme, in pa taki, ki so jej nasprotniki. Na eni strani, na priliko, vsi ministri, Dežman, Razlag, Schaffer, Suppan itd. itd., — na drugi Weiss pl. Starkenfels, Hohenwart, Barbo, Nabergoj itd. itd. Hermana in Vošnjaka ni bilo v seji. — Naposled je zarad resolucije, ki jo je nasvetoval odsek, nastal tako silen hrup, da ga je zbornice predsednik moral vstaviti z ostrim opominom, naj se ne žali čast in dostojnost zbornice.

— Le novih davkov brez konca in kraja — to je jedro nove postave, ki jo finančni minister namerava o svojih pristojbinih načrtih. Prvi načrt zadeva kolekovanje menjic, trgovskih pisem in računov. Ta postava žuga s strahovitim kaznovanjem, če bi se kdo pri štempeljnih pregrešil, da bi premajhen kolek ali štempelj vzel. Po §. 75 sedanje postave si kaznovan plačal trikrat prikrajšani znesek, po novi postavi bi pa utegnil plačati po 20—100krat. Drugi načrt ministrov meri pred vsem na povišanje finančnih dohodkov davka. V ta namen hoče minister štempelj pri sodnijskih vlogah od 12 kr. vzvišati do 20 kr. pri zneskih od 25—50 gold., pri drugih pa od 36—50 kr. Skušnja uči, da deseti denar ljudje jako neradi plačujejo. Sedaj se računi 3½ odstotka in 25 odstotkov naklade; na primer od 1600 gold., ki si jih moral dati za kupljeno posestvo, si plačal 3½ odstotka, to je, 56 gold. in 25 odstotkov naklade, to je 14 gld., skupaj 70 gold. Vendar, če še ni dolgo, kar se je poslednjič pri istem posestvu plačeval desetak, si dobil primeren odpustek. Ta odpustek hoče minister sedaj odpraviti, in mesto sedanjih 3½ odstotkov zanjprej le 3 odstotke desetka povsod in vselej zaračuni. Vendar kdor pomisli, kako pogosto se sedaj posestva prodajajo, kako močno se zemljišča trgajo in razkosavljajo in kako hudo se število eksekutivnih dražeb množi, ta bo kmalu previdel, da ½ odstotka manjšega desetega denarja tukaj le malo pomeni in da bi se, zlasti kmečkim ljudem — velika denarna bremena naložila, če bi ministrov nasvêt v državnem zboru obveljal. Minister je to sam priznal, rekoč, da se nadja 3½ milijona gold. dobiti; izvedenci pa trdijo, da bi minister dobil najmanj 12 milijonov goldinarjev, kar bi pri sedanji hudi denarni stiski, pri obnem hiranji kupčije in obrta bila silno občutljiva svota. Toda, kakor se kaže, ministrov nasvêt ne bode obveljal.

Česko. Iz Prage. — Kako sramotno so se obnašali in kako sramotno so pri volitvah v deželni zbor povsod padli mladočehi, je z eno besedo rečeno s tem, da ne z enim svojih pajdašev niso niti v kmečkih niti v mestnih volitvah zmagali. Česki narod je 21. in 24. svečana mladočeha za izvržek naroda Českega svetu pokazal; zdaj so tudi takim volivcem, ki so izprva na strani „mladih“ stali, se odprle oči, da vidijo, kam jih tira grdi sebični švindler te svojati. „Hudodelstvo zoper svetinje naroda — piše „Politik“ — je bil začetek, sramotno izdajstvo pa konec teh ljudi. V okraji Kraljedvorskem je proti kandidatu staročehov zmagal ustavaški nemčúr le s pripomočjo mladočehov, ki so se pri ožji volitvi združili z nemčurskimi volivci! Od leta 1861 je tû zmirom in zmirom bil izvoljen narodni kandidat, zdaj je s podporo mladočeskijudežev zmagal nemec. Vsacega poštenega sina naroda Českega mora sramota zapeči v lice, ako vidi, da ni nič tako umazanega, kar bi ne bilo dobro mladočehom za njihove nakane. In s takimi ljudmi, ki s svetinjami našega naroda tržujejo, naj bi pošten rodoljub v kako zvezo stopil in z njimi združeno ravnal?! Volitev Kraljedvorska je mladočehizmu vžgala Kaj novo znamenje na čelo; s takimi proseliti noben pošten Čeh ne more isto pot hoditi.“ — Tako

piše „Politik“ o „mladočehih“, katerim so „mladi“ tudi drugje kakor groš grošu podobni. Mi pa se srčno radujemo nad sijajno zmago pravih narodnjakov na Češkem, kateri nam veljajo za najtrdnější tabor, nad katerim se bode razbila sedaj vladajoča sistema.

Ogersko. Iz Budapešta. — Da je velik del hrupa, s katerim so Magjari slavili smrt Deakovo, le gol humbug bil, to je vsak trezen človek na prvi hip spoznal. Zdaj pa Magjari sami to svetu kažejo, kajti Budapešt — glavno mesto Magjarije — namerava na mesto Deakovo v Ogersko državni zbor za poslanca izvoliti — nekega duhovnika, ki se da „škofa“ titulirati od onega časa, ko ga je neki Magjarski minister ob času punta l. 1848 za „škofa“ imenoval brez vednosti kralja in papeža in brez cerkvenega posvečenja. Ta duhovnik, ki je zvo- nec nosil opuntu Magjarov proti Avstriji in je bil zato na vislice obsojen, pozneje pa le po milosti vladarjevi pomiloščen, — ta duhovnik, ki je svoji cerkvi tako se izneveril, da se je med frajmavrarje vpisal, — ta duhovnik, ki ga ni bilo sram, da se je v Švici (Genfu) po komediji civilnega zakona oženil, — on je zdaj določeni kandidat Magjarov na mesto — skozi in skozi poštenega in res izvrstnega rodoljuba Deaka, — takega „škofa“ si bodo zdaj „značajni“ Magjari poslali v državni zbor na mesto svojega prvega patriota!! Ranji Deak bi v grobu se presuknil, ako bi vedel, kako ga narod njegov po smrti — časti!

Iz Dunaja. — Minister pravosodja je 25. svečana načrt nove postave o civilni pravdi predložil zbornici poslancev, kar je ona z veliko pohvalo pozdravila, se ve pa, da s tem še ni izrečeno, da je postava po vse že za ugodno spoznana.

— Morebiti že danes zbornica poslancev za zdaj sklene svoje zborovanje, ker 7. dne se prično deželni zbori.

— Kdaj pridejo Ogerski ministri na Dunaj na razgovor o Ogerskih zadevah, ni še določeno.

— Presvitli cesar je nesrečnikom po povodnji na Ogerskem darovati blagovolil 15.000 gold., presvitla cesarica pa 10.000 gold. — Ogerska vlada je za preteklo leto izkazala blizo 35 milijonov gold. primanjave.

— Nekaterim tukajšnjim časnikom je iz Carigrada 28. sveč. došlo malo verjetno poročilo, da se sme kmalu pričakovati mir v Hercegovini, in da je knez Črnogorski na čelu ondašnje ustaje stoječe Črnogorske glavarje domú poklical.

Hrvaško. Iz Zagreba. — Ni skoro dvombe, da bode Koloman Bedeković namesti Petra Pejačevića imenovan za Hrvaškega ministra. Redivivus Bedeković ima veliko simpatij pri Magjarih, a malo — pri Hrvatih.

Nemčija. — Strašansko srdito je unidan Bismark govoril o časnikarstvu. To je zahvala onim časnikom, ki so mu vedno pete lizali, glavarja „kulturkämpferjev“ v zvezde kovali in njegovo „miroljubno“ politiko povelicevali! „Mi živimo zdaj v polnem miru“ — je vskliknil „der Mann von Blut und Eisen“. Te besede morejo se v tem hipu nanašati le na vnanjo politiko, kajti domá — v Pruski Nemčiji — ne more biti mir, sicer bi ne bil Bismark tako razkačeno udrihal po časnikih. A tudi vnanji mir je ves podoben nemirnemu spanju, iz katerega se svet utegne hipoma izbuditi po vojnih trombah. Zato Bismark ni besedice zinil o Turških homatijah.

Iz Turškega bojišča. — Andrassyev reformni načert je bila vodena strela, to je zdaj znano, in Evropska diplomacija se z njim ne sme ponašati, kajti vspeha nima nobenega. Turška vlada ga je sprejela, a ustajniki se ne brigajo za nj, kakor sploh za vso diplo-

macijo ne. Ta blamaža je posebno one liste, ki so — kakor „N. fr. Presse“ — služili diplomaciji, tako raztogotila, da naravnost upijejo nad Avstrijsko vlado, naj ona strogo zapré mejo ob Bosni in Hercegovini in tudi Črnogoro k temu pripravi, da odpové ustajnikom vso pomoč; če bi se to zgodilo, potem — misli imenovani list — bi bilo ustaje kmalu konec. Al ta je prazna. Avstrija ni v stanu, če bi tudi hotela in si še toliko prizadevala, zapreti mej tako, da bi Turški Slovani ne mogli dobiti od svojih Avstrijskih bratov prav nobene pomoči. O Črnigori pa se to, kar zahteva „N. fr. Presse“, še misliti ne dá. Tem nesramnejša je tedaj krvoločnost judovskega lista, ki bi najraje videl, da bi se ubogi Turški kristijani s silo izročili krvavemu Turškemu meču. — Da se ustajniki ne bodo podali nobenim še tako zapeljivim Turškim obljubam, to je zdaj pač že dovolj gotovo in potrjeno po skušnjah. Zato ostane diplomaciji, ako noče biti rabelj uboge krščanske raje, le dvojno: ali naj ona sama uniči Turško silo, ali pa naj prepusti to delo ustajnikom na prosto roko; ti bodo že skrbeli za to, da bo Turek kmalu pregnan iz Evrope, kjer za nj po nobeni pravici več prostora ni. — Kaka je pri vsem tem politika Andrassy-eva, to je razvidno iz novic, ki dohajajo iz Dalmacije. Na tem kraji se res meja strogo straži, ne le Avstrijskih, ampak tudi drugih prostovoljcev ne puščajo čez njo. Tako so prijeli te dni več Laških prostovoljcev in jih tirali nazaj na Laško. Ustajnikov iz Hercegovine ne puščajo več čez mejo na Avstrijsko zemljo, kar jih pa tu zasačijo, jih primejo in zapro. S takimi naredbami Andrassy vzbuja le nevolja Slovanov; naj bi se spomnil, da še ni dolgo tega, kar je v Dalmaciji bil punt, ker Slovani mejači se ne dajo tako lahko prepričati, da je to, kar Andrassy počenja, dobro in njim na korist. — Tudi med samimi Turki čedalje huje vrè. V Lionu, kakor poroča „Nar. List“, je bil razglašen sultanov ukaz, da se vsi Turki od 15. do 60 leta zapišejo za vojake. To je vzbudilo velik strah in prvi Turčini so pobegnili v Travnik, češ, da so tam varnejši pred ustajniki. Iz tega je sklepati, da Turki sami se ne zanašajo dosti na varnost pod Turškim orožjem in da ustajniška moč čedalje bolj raste, čeravno o večih zmagah njihovih že dalje časa ni slišati. Pogum jim gotovo ni vpadel. Je pa tudi velika večina Mohamedancev, ki so z nejevoljo sprejeli to, kar sultan kristijanom obeča.

20. zapisnik doneskov za dr. Costov spominek,

za katerega so darovali

g. Karol Ludovik Vrhničan v Trstu 1 gold., g. Josip Lamberger 1 gold. 50 kr., g. dr. Josip Ulaga, dekan v Konjicah 5 gold., g. Primož Peterlin, župnik pri sv. Lenartu 2 gold.

Žitna cena

v Ljubljani 23. februarja 1876.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 8 fl. 45. — banaška 9 fl. 4. — turšice 4 fl. 85. soršice 6 fl. 80. — rži 5 fl. 80. — ječmena 4 fl. 40. — prosa 4 fl. 40. — ajde 5 fl. 40. — ovsa 3 fl. 40. — Krompir 3 fl. 80 kr. 100 kilogramov.

Loterijne srečke:

v Trstu	{	26. febr. 1876:	73.	45.	71.	90.	85.
v Lincu			57.	73.	67.	33.	2.

Prihodnje srečkanje v Trstu 11. marca.